

Kamnik, Metlika, Gradac, Turjak), te popis naselja i krajeva koji su ulazili u domenu plemićkih obitelji.

Razmatrajući, nadalje, razvoj naselja i stanovništva (Mesta i mešćanstvo, 45—52) od 13. do 16. stoljeća u skupu širih gospodarsko-političkih događanja i promjena na području Bele Krajine, autor prikazuje postanak i razvoj pojedinih naselja s obzirom na njihovu stratešku i trgovačko-prometnu ulogu, te pravne vlastice koje su im omogućavale organizaciju samostalnih organa uprave. Kao primjer tipičnog srednjovjekovnog trgovačkog naselja, nastalog na raskrižju cestovnih pravaca, sa vlastitim organima uprave i sudske vlasti autor navodi slučaj Črnomelja. Smatrajući da je slab gospodarski razvoj većine naselja Bele Krajine uzrokovan nedovoljnom povezanošću sa agrarnim zaleđem i nedostatkom jače razvijenog obrta i trgovine, autor zaključuje da je većina ovih naselja, u kojima obitava pretežno stanovništvo slovenskog i hrvatskog porijekla, »ostajala polovično urbanizirana provincijska središta bez mogućnosti prosperiteta« (51).

U poglavlju o razvoju crkvene organizacije (52—61), autor prikazuje proces nastajanja pojedinih crkvenih redova i ustanova na tlu Bele Krajine, počevši od god. 1228. kada je posvećena crkva sv. Petra u Črnomelju. Razdoblje prevlasti plemićkih obitelji Višnjegorski i Andechs doba je intenzivne gradnje brojnih mjesnih crkava i samostana. Razmatrajući utjecaj njemačkog viteškog reda na organizaciju crkvenog života u Beloj Krajini, autor navodi tada prisutne župe (Metlika, Črnomelj, Podzemlje, Vinica, Semiš), utvrđujući opseg njihove jurisdikcije u srednjem vijeku.

Završno poglavlje odnosi se na razvoj agrarne kolonizacije kroz stoljeća (61—70) koje autor promatra kroz dva vremenski odvojena razdoblja. U prvom razdoblju koje traje do kraja prevlasti obitelji Andechs, i u kojem tek pod kraj njihove uprave nalazimo početak sistematske kolonizacije koju potom nastavlja ju plemići Spanheim (od 1246. god.). Razmatrajući usmjerenost slavenske kolonizacije u Belu Krajinu, autor na osnovu analize arheoloških nalaza i oblasnih toponima utvrđuje da su napose naseljavanja kultivirana područja iz antičkog razdoblja. Autor prati demografsko kretanje stanovništva u procesu dugog trajanja naseljavanja i suživljenja na novom prostoru, zaključujući da se stalan priliv stanovništva i njegov dugogodišnji kontinuirani porast zaustavio tek početkom turskih prodora i kružnih epidemija u XV stoljeću.

Završavajući prikaz djela D. Kosa možemo zaključiti da ovaj rad predstavlja značajan doprinos proučavanju društveno-gospodarske, političke i kulturne prošlosti ove regije u dugom trajanju njezinog povijesnog razvoja. Služeći se izvornom gradnjom raznovrsnog karaktera, kao i rezultatima više znanstvenih disciplina (arheologija, geografija, toponomastika), te uključujući primjenu tabelarnih i kartografskih pregleda određenih kvantitativnih pokazatelja, autor je uspješno nastojao primijeniti suvremene metodološke postupke na područje istraživanja srednjovjekovne povijesti.

Na kraju knjige nalazi se sažetak na njemačkom jeziku (71—73) i popratni komentar J. Jarca (75—76).

Lovorka Čoralić

DVOR NA UNI, OD PRIJESLAVENSKOG DOBA DO NAŠIH DANA

Zbornik naučnih i publicističkih radova, knjiga 1, Dvor na Uni 1991, 713

Krajem travnja 1991. objavljen je zbornik naučnih i publicističkih radova o Dvoru na Uni, velikog formata, na preko 700 stranica, raznolikog sadržaja. Izdavač je Skupština općine Dvor na Uni.

Nakon Uvodnog slova čitaocu, redakcijskog odbora, slijede 82 rada 60 autora i koautora, razvrstanih u 10 cjelina. Knjigu zaključuju: Riječ zahvalnosti, Odabrana literatura o dvorskom kraju, te dva tehnička priloga: Autori i recenzenti u Zborniku, te Registar ličnih imena (sastavila Ana Beljinac).

U prvoj cjelini, Obilježja dvorskog kraja, nalazi se pet priloga: Adolf Malić, Fizičko-geografska i socijalno-geografska obilježja, daje geografski položaj i smješ-

taj teritorija općine, glavna fizičko-geografska obilježja, demografske karakteristike, ekonomsko-geografsku strukturu, te neke razvojne karakteristike naselja. Luka Marčić, Rudno blago Trgovske gore, opisuje razvoj rudarstva u ovoj značajnoj rudnoj oblasti, od polovine 15. stoljeća do danas. Uvrštava je među najveće rudne bazene željeznih ruda u našoj zemlji. Dean Bošković, Mineralne sirovine, najprije daje pregled geološke građe područja općine Dvor, da bi nakon toga naveo velik broj različitih mineralnih sirovina; ruda metala, nemetala i građevinskih materijala koji se nalaze u stjenama ovog područja. No, samo manji broj postojećih sirovina izgrađuje ekonomski značajna ležišta, koja su rentabilna za iskorištavanje. Rad Mire Kolar — Dimitrijević, Rudarstvo i talioničarstvo, prilog je povijesti Bešlinca, Donjih Trgova i drugih rudnika željeza i bakra na području Dvora. Autorica je izradila i sedam tabela. Ivo Marojević, Prostorni razvitak Dvora, u prvom dijelu svog rada izlaže povijesni razvitak Dvora, da bi u nastavku, pomoću 16 karata prikazao njegov prostorni razvitak od 18. stoljeća do današnjih dana.

U drugoj cjelini, Stanovništvo, nalaze se tri rada: Ante Milinović, Od davnina. Migracije. Naseljavanje srpskog stanovništva, donosi sažet prikaz povijesti dvorskog kraja od prethistorije do Drugog svjetskog rata. Budući da je ovo područje bilo poprište čestih višestrukih migracija stanovništva, koje su prikazane u poglavlju o doseljavanju srpskog i hrvatskog stanovništva od 16. do 19. st. autor pokušava utvrditi i porijeklo porodica dvorskog kraja. Agneza Szabo, Stanovništvo upravnog kotara Dvor u 19. stoljeću, na osnovi pretežno statističkih podataka (popisa stanovništva) iznosi zbivanja sa stanovništvom ovog kotara u 19. st. uzimajući u obzir dobnu strukturu, nacionalni i socijalni sastav, kvalitetu stanovanja stanje opće obrazovanosti, način života. Tekstu su priložene 4 tabele. Svetozar Vučićić, Stanovništvo u 20. veku, bavi se relevantnošću brojnosti i prostornim rasporedom stanovništva dvorskog kraja, zatim njegovim privrednim kretanjem, te utjecajem i okolnostima koje su uvjetovane tim kretanjem. Priloženo je 12 tabela i 2 grafikona, iz kojih se može vidjeti npr. struktura stanovništva prema spolu i dobi, te ekonomskoj aktivnosti, nacionalni sastav stanovništva, kretanje broja domaćinstava i drugo.

Treća cjelina, Privreda, politika i ratna povijest sastoji se od 13 priloga: Aleksandar Durman, Prilog za rekonstrukciju najranije povijesti, daje prvi arheološki tekst o bilo kojem nalazištu u dvorskom kraju od paleolitika preko kasnog eneolitika i vučedolske kulture, kasnog brončanog doba — kultura žarnih polja i gradinska naselja, mlađeg željeznog doba i prodora kelta, do antike i razdoblja vlasti rimljana na ovom području. Ante Milinović, Miocensko čudovište iz sela Goričke, piše o nalazu tri zuba praajkule, starih pedeset miliona godina iz razdoblja kad je ovo područje bilo dio (zaljev) tadašnjeg sredozemnog mora Tetisa. Milan Kruhek, Stari gradovi i feudalni posjedi, bavi se poviješću dvorske općine kao sastavnog dijela prostora koji je nekada spadao pod politički teritorij stare gorske župe. U prvom dijelu rada autor piše o feudalnim posjedima i utvrdama do turskih osvajanja, u drugom o starim zrinskim gradovima i utvrdama dvorskog kraja u doba turskih ratova i krajiške obrane u 16. i 17. st., te na kraju o dvorskim utvrdama i ovom prostoru u novom, krajiškom uređenju, u sastavu Banske krajine (18—19 stoljeće). Ivan Mirnik, Kovnica novca u Gvozdanskom, piše o kovnici novca obitelji Zrinski. Prema katalogu na kraju ovog rada, koji obuhvaća 66 registriranih primjeraka novca izrađenog u ovoj kovnici, prvi potječe iz godine 1521. a posljednji iz 1533. Ante Milinović, Na udaru turske ekspanzije, bavi se poviješću Pounja nakon pada Bosne pod tursku vlast, 1463. Autor između ostalog iznosi taktiku i ciljeve turskih prodora u Pounje, te navodi posljedice stogodišnjeg ratovanja na ovom prostoru. U drugom dijelu ovog rada, pod naslovom: Dvorski kraj pod turskom vlašću (1556—1718), govori o turskoj vojnoj organizaciji područja, državnoj organizaciji, društveno-ekonomskim odnosima, privrednoj djelatnosti, te kulturno-prosvjetnim prilikama. Na kraju bavi se fenomenom krajiškog kordona; izgradnjom kordonskog sistema, te njegovim funkcijama, posebno nakon što polagano gubi vojno-obrambeni značaj u 18. st. Milan Vladčić, Obaveze i život dvorskih krajišnika, daje kratki općeniti prikaz povijesti Vojne krajine do kraja 18. st. apliciran na dvorsko područje, uz nabranje obaveza krajišnika kako vojnih, tako i ostalih, npr. onih vezanih za besplatnu državnu i općinsku rabotu. Mirko Valentić, Stanovništvo u posljednjoj etapi povijesti vojne krajine, bavi se stanovništvom dvorskog područja nakon razvojačenja Krajine 1873. kada Dvor postaje upravno središte kotara i općine. »Ovaj rad je prvi pokušaj da se na primjeru jednog krajiškog lokaliteta, a pomoću određenog metodološkog obrasca, istraži, da li je moguće u okvirima zavi-

čajnog prostora utvrditi kraj statičkog vojnoagrarnog društva i početak njegove modernizacije.« Ivica Golec, Društveni život (1800—1881), iznosi osnovne karakteristike poljoprivredne proizvodnje na području triju bivših kompanija (Rujevačke, Dvorske i Zrinske), koje danas obuhvaća dvorska općina, zatim govori o obrtima, osnovnim značajkama i prvim počecima zdravstva na dvorskom području, daje neke podatke o školstvu s naglaskom na osnivanju općinskih škola, a između ostalog osvrće se i na zbivanja u posljednjem desetljeću krajiškog sistema (1871—1881). Pavao Vuković, Dioba kućnih zadruga u drugoj polovini 19. stoljeća i druge gospodarske prilike Dvora i okoline, na osnovi podataka iznesenih u 13 tabela prikazuje npr. opterećenost seoskog posjeda, broj gospodarstva i gospodarara zadruga, te zadružne diobe uglavnom od 1897. do 1911. U drugom dijelu rada govori između ostalog o regulaciji zemljišnih zajednica, podizanju cesta, škola, zaštiti od bolesti itd. Dragutin Pavličević, Dvor i okolica u drugoj polovini 19. stoljeća, iznosi slabo poznate podatke o Dvoru iz 1875. francuskog novinara Charlesa Yriartea, a u nastavku opisuje vrijeme ustanka i okupacije 1875—1878. te narodnog pokreta 1883. u dvorskom kraju. Igor Karman, Stanovništvo i privreda od razvojenja do prvog svjetskog rata (1881—1914), bavi se organizacijom javne uprave, kretanjem i sastavom žiteljstva dvorskog Pounja, poreznim i drugim javnim davanjima stanovništva, poljoprivrednom djelatnošću, te izvanagrarnom privredom (trgovina, obrt, rudarstvo i novčarstvo). Priloženo je čak 14 tabela. Stevan S. Samardžija, Dvorani u Veleizdajničkom procesu 1909. godine, iznosi okolnosti pod kojim dolazi do ovog procesa, u koji su bili upleteni i deveterica uglednih mještana Dvora na Uni, od kojih su samo trojica oslobođeni krivice, dok su ostali osuđeni na tešku tamiču, u trajanju od 6 do 12 godina, ali su 1910. pomilovani. Mile Bjelajac, Na bojištima prvog svjetskog rata, iznosi podatke o broju poginulih dvorana (oko 5400 muškaraca), a zatim opisuje ratni put jedinica kojima su bili popunjeni vojni obveznici sa dvorskog kotara, te dezertstvo.

U četvrtoj cjelini, Između dva svjetska rata, nalazi se devet priloga: Mira Kolar-Dimitrijević, Ekonomska razvitak 1918. do 1929, bavi se razvitkom ovog u prvoj deceniji međuratnog razdoblja izrazito poljoprivrednog kraja. Uz pomoć podataka popisa stanovništva, iz 1921. godine, iznosi privredne prilike a zatim daje podatke o životnom standardu, porezima, vođenju seoskih gospodarstava, itd. Rad je snabdjeven s 8 tabela. Milan Vukmanović, Srez Dvor u sastavu Vrbaske banovine (1929—1941), piše o organima općine i sreza, o stanju i odnosima u privredi, o zemljoradnji i stočarstvu, te zdravstvu i kulturi. Ističe povezanost dvorskog sreza sa Bosanskom krajinom. U radu: Politički odnosi u vrijeme parlamentarnih izbora 1938. godine, između ostalog govori o ulozi banovinskog odbora JRZ u pripremama izbora, te mjerama režima protiv političke ljevice. Ratko Kovačević, Seljačko kolo, bavi se ovim društvom za kulturno i ekonomsko unapređenje sela u razdoblju od 1937. do 1941. Navodi svrhu društva, organe upravljanja, oblike i sadržaje kulturno-prosvjetnog rada, zatim rada na unapređenju sela, rješavanju sporova među članovima, razvijanju solidarnosti, o suradnji sa političkim organizacijama, hrvatskim prosvjetnim i ekonomskim seljačkim organizacijama, te o glasilu organizacije. Mira Kolar-Dimitrijević, Srpsko društvo »Privrednik«, piše o smještaju djece iz pasivnih krajeva dvorskog kotara u bogate, osposobljavanjem u zanatima, trgovini i ugostiteljstvu kao glavnom cilju ovog društva od doba nastanka 1897. do 1941. Nikola L. Gaćeša, Druga srpska zemljoradnička zadruga u Javornju (1929—1941), govori o obnavljanju rada i djelovanju zemljoradničke zadruge u Javornju, osnovane 1898. nakon što je 1929. ondje ponovo oživjela organizirana zadružna djelatnost, radom mljekarske tadruga i one za poljoprivredni kredit. Branislav Gligorijević, Političke stranke i srpsko-hrvatski odnosi (1918—1941), bavi se osnivanjem seljačkih vijeća, kao prethodnice političkog organiziranja Demokratske stranke u Dvoru i okolini, 1919. zatim ističe dobre rezultate stranke upravo u Dvoru na izborima za Ustavotvornu skupštinu 1920. govori o interesima koje je stranka zastupala, političkim promjenama nakon parlamentarnih izbora 1925. uspjehu opozicije na izborima 1935. u dvorskom srezu, te ulasku članova SDS-a u vladu Cvetković-Maček, 1939. Ignjatije Joka, Komunistička jezgra, ističe kako je komunistička misao tinjala u narodu dvorskog kotara sve do 1934. do štrajka u Bešlincu, da bi već sljedeće godine dobila jači zamah. Godine 1939. i 1940. komunističke ideje još jače prodiru, naročito u Trgovima i Matijevićima, a pun zamah dobijaju u travnju 1941. Mile Joka, Dvorska panorama, govori o politici Hrvatsko-srpske koalicije, na osnovu popisa stanovništva 1921. daje podatke o broju stanovnika, nacionalnoj pripadnosti, zatim govori o školstvu, o djelovanju Svetozara i Milana Pribičevića,

te mladog komunista Branka Sučevića na dvorskom kraju. Na kraju govori o zbivanjima u dvorskom kraju nakon stvaranja Banovine Hrvatske, 1939. te u travnjaškim danima 1941.

Peta cjelina, pod skupnim naslovom: Oj, slobodo, sele, grani... (naslov pjesme Jure Kaštelana iz 1944), sastoji se od 12 priloga s tematikom drugog svjetskog rata. Dušan Jandrić i Dušan Smoljenović, pišu o koncepciji narodnog ustanka, a Đuro Zatezalo o razvoju i radu KPJ i organa narodne vlasti, te o Cerkezovačkom partizanskom odred. Priloženo 6 tabela. Adam Dupalo i Gojko Vežmar pišu o teroru i prisilnom pokrštavanju Srba 1941—1942. godine. Dušan Smoljenović piše o oružanim borbama, Ljuban Đurić o drugom (dvorskom) bataljonu (1941—1945), a Petar Vukmirović o zbjegovima. Đuro Ostojić i Andrija Đermanović autori su priloga: Na stratištima, te Žrtve ustaško-fašistikog terora (abecedni popis imena). Drugom prilogu dodano je više tabela. Redakcijski odbor uvrstio je u Zbornik i ulomak iz knjige Jože Horvata »Za pobjedu«, pod naslovom »Pokolj u Šegestinu«, koji govori o zločinu ustaša u banijskom selu Šegestinu, krajem siječnja 1942. Adam Dupalo pored naprijed navedenog koautorstva javlja se sa još dva rada: Protiv neprijateja, gladi i zime u IV i V neprijateljskoj ofanzivi, te Pali borci u narodnooslobodilačkom ratu 1941—1945. pregled po naseljima. Cjelinu zaključuju radovi: Ljubo Đurić, Dvorski narodni heroji, Pero Strineka, Školstvo i prosvjeta u ratnim uslovima, te Milan Tišma, Ratna šteta — gorko naslijeđe.

Kulturnoj baštini Dvora i okoline posvećeno je 8 priloga. Dragoljub Petrović, O govoru Dvora i okoline, naznačuje najvažnije karakteristike strukture narodnog govora. Živko Bjelanović, Značajnije odlike prezimena dvorskog kraja, piše o velikoj sličnosti prezimena Banije, Korduna i Like, sa prezimenima sjevernodalmatinskog područja, čiji razlozi nisu jezične prirode, već leže u strukturi stanovništva. Ante Milinović, Porijeklo nekih toponima, bavi se nekim toponimima predrimskog jezičnog supstrata, zatim onima predkeltskog porijekla, arhaičnijih starohrvatskih oblika, onima sa medijevalnom crkvenom nomenklaturom, mađarskog porijekla, te onima iz doba turske okupacije. Dimitrije Joka, Naši narodni običaji, govori o društveno-narodnim, vjerskim, te običajima vezanim za svakidašnji život. Ljiljana Marks, Carobna svirala, donosi izbor usmenih pripovijetki i predaje iz okolice Dvora na Uni. Gvozdana Marošević, Folklor u zapisima 19. i 20. stoljeća, prema dokumentacijskim izvorima Zavoda za istraživanje folkloru u Zagrebu predstavlja dosadašnja istraživanja u dvorskom kraju, upućuje na njihove rezultate, sistematizira ih i kritički prosuđuje. Zdravko Živković, Narodno graditeljstvo, na osnovu izvršene evidencije etnografske građe općine Dvor (1986) zaključuje da je ova općina jedna od onih u kojoj nalazimo najsačuvanije narodno graditeljstvo u Hrvatskoj. Marko Miljanović, Crkveni spomenici, prezentira crkveno graditeljstvo dvorskog kraja; drvene barokne crkve i tipizirane krajiške zidane crkve, zatim crkveno slikarstvo; zidno slikarstvo, oltarske slike, te slikarstvo ikonostasa, a daje pregled i ostalih sakralnih predmeta (oltara, skulptura i pojedinačnih ikona, te knjiga.

Sedma cjelina, Pjesnici i umjetnici, sadrži 9 manjih priloga: Petar Popović, Pjesnik Dimitrije Joka; Bogdan Svilokos, Ljubomir Sundić, pjesnik; Stanko Korać, Petar Vukmirović, pjesnik i pripovjedač. Ovdje je uvrštena i 4 dječja literarna rada, jedna junačka narodna pjesma, te dvije starinske pjesme iz Bosne. U posljednjem prilogu Katarina Tomašević, piše o Jovanu Banduru, kompozitoru i dirigentu.

Slijedeća cjelina, Naučni, javni i politički pregaoci, sadrži 7 priloga: Mile Joka, Stojan Pribičević o Pribičevićima; Stojan Pribičević, Braća Pribičevići (Svetozar, Milan, Vaso-Valerian i Adam); Mira Kolar-Dimitrijević, Dr Rade Pribičević; Mile Joka, Demokrat Simo Erer, te Milan Durman; Srećko Božičević, Mineralog Fran Tučan; Nikola Đurić, Liječnik Branko Dragišić.

U pretposljednjoj cjelini, Odabrani prilozima, nalazi se 8 kratkih tekstova: Ivan Drašković, Kako su Podovi dobili ime Dvor; Đuro Szabo, Sredovječni gradovi na dvorskom području; Petar Mrkonjić, Dnevni zapisi o bosansko-hercegovačkom ustanku 1875—1876 godine; Šarl Trijart, Podovi ili Dvor 1875. godine; Milan Karanović, Uskočko i sokolsko gnezdo na Uni, te Duž »Suve Mede«; Josipa Paver, Dvor u arhivima 1919—1920; Dimitrije Joka, U logoru »Danica« kod Koprivnice.

Zbornik zaključuju dva priloga u posljednjoj cjelini, Dvor u poslijeratnom vremenu: Ante Milinović, Zajedništvo Dvora i Bosanskog Novog u prošlosti i sadašnjosti; Milan Tišma, Četiri i po decenije života.

Ivan Jurišić

UDK 949.713

ISSN 0351-2142

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
ИНСТИТУТ ХОРВАТСКОЙ ИСТОРИИ

RADOVI

VOL. 24

ZAGREB

1991.

FILOZOFSKI FAKULTET ZAGREB - HUMANISTIČKE I DRUŠTVENE ZNANOSTI

Izdavač: ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST

UREDNIČKI ODBOR

Branka BOBAN, Zagreb, Mirjana GROSS, Zagreb, Josip LUČIĆ, Zagreb, Marijan MATICKA, Zagreb, Ivan OČAK, Zagreb, Tomislav RAUKAR, Zagreb, Petar STRČIĆ, Zagreb

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Josip LUČIĆ, Zagreb

Adresa uredništva: Filozofski fakultet Zagreb — Humanističke i društvene znanosti, Zagreb, Krčka ul.1

Časopis izlazi jednom godišnje

Izdavanje časopisa sufinancira Ministarstvo znanosti, tehnologije i informatike.

Rješenjem Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu, fizičku i tehničku kulturu R Hrvatske br. 6859 1 od 5. X. 1982. časopis »Radovi« oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda.

Časopis je registriran u Republičkom komitetu za informacije R Hrvatske pod br. UP-547 2 — 84 — 1984.

RADOVI 24

Za izdavača
dr. Nikši Stančić

Tehnički urednik
Franjo Čuješ

SURADNICI U OVOM BROJU

BOBAN mr. BRANKA, Zavod za hrvatsku povijest Zagreb
BUDAK dr. NEVEN, Filozofski fakultet Zagreb
ČORALIĆ LOVORKA, prof. Demonjina 9 Zagreb
GOLDSTEIN dr. IVO, Filozofski fakultet Zagreb
GRGIN BORISLAV, Filozofski fakultet Zagreb
HRABAK dr. BOGUMIL, Filozofski fakultet Novi Sad
JURIŠIĆ mr. IVAN, Zavod za hrvatsku povijest Zagreb
KEMBEROVIĆ HUSNIJA, prof. Sarajevo
KARAMAN dr. IGOR, Zavod za hrvatsku povijest Zagreb
KOLAR DIMITRIJEVIĆ dr. MIRA, Filozofski fakultet Zagreb
KOSTELAC ANA, student Filozofski fakultet Zagreb
KRIŽAK TIMUR, student Filozofski fakultet Zagreb
LABAŠ RENATA, student Filozofski fakultet Zagreb
LEČEK SUZANA, Zavod za hrvatsku povijest Zagreb
MIROŠEVIĆ dr. FRANKO, Školska knjiga, Zagreb
OČAK dr. IVAN, Kroflinova 38 Zagreb
PAVLIČEVIĆ dr. DRAGUTIN, Zavod za hrvatsku povijest Zagreb
POLIĆ BOBIĆ dr. MIRJANA, Filozofski fakultet Zagreb
PRLENDER mr. IVICA, Filozofski fakultet Zagreb
STRČIĆ dr. PETAR, Arhiv JAZU Zagreb